

PSİKOLOJİ LİSANS PROGRAMLARI DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ

Sürüm 6.0 – Mart 2019

Adres: Yüzüncü Yıl Mah., Fethiye Sokak
Sefa Apt. 5/1 G.O.P. Çankaya/ANKARA

Tel: (0312) 425 67 65

Faks: (0312) 417 40 59

E-Posta: akreditasyon@psikolog.org.tr

Web Sayfası: <http://akreditasyon.psikolog.org.tr/>

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	2
TANIMLAR.....	3
TPD-PPAB TÜRKİYE’DE PSİKOLOJİ LİSANS EĞİTİMİNİN AMAÇLARI	4
PSİKOLOJİ LİSANS PROGRAMLARI DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	5
Ölçüt 1. Öğrenciler	5
Ölçüt 2. Program Eğitim Amaçları	6
Ölçüt 3. Program Çıktıları	6
Ölçüt 4. Öz Değerlendirme ve Geribildirim (Sürekli İyileştirme) Faaliyetleri	9
Ölçüt 5. Eğitim Planı (Müfredat)	9
Ölçüt 6. Öğretim Kadrosu	11
Ölçüt 7. Öğretim Elemanına Sunulan Destek	15
Ölçüt 8. Altyapı Olanakları.....	15
Ölçüt 9. Kurum Desteği ve Bütçe Olanakları	16
Ölçüt 10. Organizasyon ve Karar Alma Süreçleri	17
KAYNAKÇA.....	18

GİRİŞ

Yükseköğretimde akreditasyon, bir bölümün ya da programın kendi belirlediği ve/veya kendisinden beklenen amaçları gerçekleştirebilmesi için gerekli olan asgari düzeydeki başarı ve kalite standartlarının güvence altına alınması süreci olarak tanımlanabilir. Yükseköğretim Kurulu'nun (YÖK; 1999) eğitim kurumları için akreditasyon tanımında, akreditasyonun aşağıdaki üç amaca hizmet etmek üzere uygulanacağı belirtilmektedir:

1. Eğitim-öğretimin niteliğinin artırılması ve sistematik bir yaklaşımla sürekli geliştirilmesi
2. Eğitim-öğretimin niteliğinin güvence altına alınması
3. Yükseköğretimin hizmet sunduğu kesimlere eğitim-öğretimin niteliğinin belirli standartlara dayalı olarak yürütüldüğünün güvencesinin verilmesi

Bu amaçlar doğrultusunda 'sürekli öz değerlendirme' ilkesine dayalı olarak gerçekleşen akreditasyon süreci, değerlendirilen eğitim kurumunun gelişmesine ve ilerlemesine katkıda bulunur.

Ülkemizde 2016-ÖSYS verilerine göre, KKTC'ndeki üniversiteler dâhil, Psikoloji bölümlerinin sayısı 79'a ulaşmıştır. Yetişmiş öğretim elemanı sayısına orantısız bir şekilde gerçekleşen bu artış, psikoloji lisans eğitiminde kalite sorununu kaçınılmaz olarak gündeme getirmiştir. Türkiye'de psikoloji lisans programlarının sayısındaki hızlı artışa ve beraberinde gelen ciddi yapısal ve müfredata yönelik sorunlara dikkat çeken bir çalışmada (bkz. Sümer, 2016 "Rapid Growth of Psychology Programs in Turkey: Undergraduate Curriculum and Structural Challenges"), psikoloji lisans eğitime yönelik akreditasyon sistemlerinin ve kalite standartlarının oluşturulmasına yönelik ihtiyaca dikkat çekilmektedir.

Psikoloji lisans programlarının sağlıklı gelişimine katkıda bulunmak, sunulan eğitimin kalitesini güvence altına almak ve sürekli gelişim için bir öz değerlendirme fırsatı yaratmak amacıyla, Türk Psikologlar Derneği (TPD) tarafından yapılan çalışmaların geçmişi 1990'lı yılların başına dayanmaktadır (bkz. <http://www.psikolog.org.tr/akreditasyon/ilgili-yayinlar.php>). Bu çalışmalar sonucunda oluşan bilgi birikimi temelinde öncelikle, çeşitli üniversiteleri temsil eden akademisyenlerin katkı sağladığı bir Akreditasyon Çalışma Grubu oluşturulmuştur. Uzun soluklu bir çalışma sonunda, bu çalışma grubu, hem Türkiye gerçek ve ihtiyaçlarını hem de uluslararası standartları gözетerek, psikoloji lisans programları için asgari koşulların ne olması gerektiği konusunda bir fikir birliğine ulaşmaya çalışmıştır. Psikoloji disiplininin görece gelişmiş olduğu ülkelerdeki ilgili psikoloji derneklerince gerçekleştirilen ve etkin olarak uygulanan akreditasyon süreçlerini (ör. American Psychological Association (2002), "Undergraduate Psychology Major Learning Goals and Outcomes: A Report") inceleyen TPD Psikoloji Programları Akreditasyon

Birimi (PPAB), bu bilgiler temelinde, Türkiye koşullarına en uygun olabilecek standartları oluşturmayı hedeflemiştir. Bütün bu gönüllü çabalar sonucunda okumakta olduğunuz Psikoloji Lisans Programları Değerlendirme Ölçütleri dokümanının ilk sürümü olarak kabul edilen Psikoloji Lisans Programları Akreditasyon El Kitabı (V1) oluşturulmuştur. Psikoloji lisans programlarını akredite etme yetkisi, Yüksek Öğretim Kurumu tarafından TPD'ye ilk kez 31.08.2010 tarih ve B.30.0.ABB.00.00.00.30b sayılı resmi yazı ile verilmiştir.

Psikoloji lisans programlarını akredite etmede kullanılan ölçütler, TPD-PPAB'ın en temel ilkesi olan 'sürekli gelişim' ilkesi çerçevesinde, akredite edilen ve edilmeye aday üniversitelerden ve de YÖK Kalite Kurulu tarafından iletilen geri bildirimler doğrultusunda sürekli geliştirilmiş, revize edilmiştir. Psikoloji Lisans Programları Değerlendirme Ölçütleri Sürüm 5'te yer alan psikoloji lisans programı akreditasyon standartları, PPAB'ın yıllar içindeki bütün bu çalışmalarının bir sonucudur. Bu sürümde yer alan ölçütler belirlenirken uluslararası ve ulusal standartlar (Amerikan Psikoloji Birliği, Lisans Programları Ölçütleri; Avrupa Psikoloji Dernekleri Federasyonu, Avrupa Psikoloji Derecesi Lisans Programı Standartları; Avrupa Yüksek Öğrenim Kalite Derneği Standartları; Türkiye Yüksek Öğrenim Yeterlilikler Çerçevesi 6. Düzey) temel alınmıştır (bkz. APA Guidelines for the Undergraduate Psychology Major, Version 2.0, 2013 <http://www.apa.org/ed/precollege/about/psymajor-guidelines.pdf>; European Federation of Psychologists' Associations -EFPA-, EuroPsy, the European Certificate in Psychology, 2013, www.efpa.eu/download/aa50b2aa4be51a2778d746f8aa583f1a; European Association for Quality Assurance in Higher Education -ENQA-, <http://www.enqa.eu/>; Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi 6. Düzey, <http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=33>).

TPD-PPAB akreditasyon sürecinin belirlenmesinde ise Mühendislik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (MÜDEK, <http://www.mudek.org.tr/tr/ana/ilk.shtm>) süreci örnek alınarak, psikoloji lisans programlarının akreditasyon sürecine uyarlanmıştır.

Psikoloji bölümleri tarafından yapılan akreditasyon başvuruları, bu dokümanda yer alan standartlar ve TPD-PPAB Değerlendirme Kılavuzu temelinde değerlendirilir ve akreditasyon standartlarını karşılayan bölümler akredite edilir.

TANIMLAR

Türk Psikologlar Derneği Psikoloji Programları Akreditasyon Birimi (TPD-PPAB) ölçütlerini kullanarak yapılan değerlendirmelerde aşağıdaki temel tanımların tutarlı olarak kullanılması gerekmektedir:

- i. Program Eğitim Amaçları: Programın mezunlarının yakın bir gelecekte erişmeleri istenen kariyer hedeflerini ve mesleki beklentileri tanımlayan genel ifadeler.
- ii. Program Çıktıları: Öğrencilerin programdan mezun oluncaya kadar kazanmaları gereken bilgi, beceri ve davranışları ya da yetkinlikleri tanımlayan ifadeler.
- iii. Ölçme ve Değerlendirme: Program eğitim amaçları ve program çıktılarına erişim düzeylerini saptamak üzere, çeşitli yöntemler kullanılarak yürütülen veri ve kanıt tanımlama, program çıktılarını toplama ve düzenleme süreci.
- iv. AKTS Kredisi: Avrupa Kredi Transfer Sisteminde tanımlanan kredi.
- v. Kredi: Bir kredi yarıyıl boyunca her hafta düzenli olarak verilen bir saatlik (50 dakika) teorik dersin ya da yapılan iki veya üç saatlik uygulama, pratik veya laboratuvar çalışmalarının eğitim yüküne eşdeğerdir.
- vi. Akademik Personel/Öğretim Elemanı: Yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim üyeleri (profesör, doçent, doktor öğretim üyesi), öğretim görevlileri, okutmanlar ile araştırma görevlileridir.
- vii. Öğretim Üyesi: Yükseköğretim kurumlarında görevli profesör, doçent, doktor öğretim üyeleridir.

TPD-PPAB TÜRKİYE'DE PSİKOLOJİ LİSANS EĞİTİMİNİN AMAÇLARI

Psikolojide dört yıllık lisans eğitiminin temel amacı; çoklu bir bakış açısı ile psikoloji biliminin temelini oluşturan kuram, yöntem ve uygulamalara ilişkin, uzmanlaşma öncesi bir altyapı oluşturmak ve/veya uzmanlık gerektirmeyen işlevleri yerine getirebilme yetkinliği kazandırmaktır. Psikolojinin uzmanlık gerektiren alanlarında (Klinik psikoloji, Endüstri ve Örgüt Psikolojisi, Gelişim Psikolojisi, Sosyal Psikoloji, Nöropsikoloji, Trafik Psikolojisi, vb.) mesleği icra etmek en az bir yüksek lisans derecesini, bazı durumlarda da doktora derecesini gerektirmektedir. Psikoloji lisans programları müfredatı, sadece belirli alanlarla sınırlı olmamalı; psikolojinin temel uzmanlık alanlarını geniş ve zengin bir bakış açısıyla sunmalıdır.

Psikoloji programları, Türkiye'deki psikoloji eğitiminin ve psikoloji biliminin gelişimine katkıda bulunmak amacıyla, öğrenciler için açık ve yüksek standartlar belirlemelidir. Kuramsal ve uygulamalı psikoloji alanlarındaki ilerlemeler ve yeni teknolojiler doğrultusunda programlar, sürekli olarak kendilerini geliştirerek, hedef ve standartlarını yükseltmeyi amaçlamalıdır. Eğitim programları, öğrencilerin analitik düşünme becerilerini geliştirebilecek, psikoloji biliminin temel konu, yöntem, yaklaşım ve uygulamaları konusunda güçlü bir altyapı sağlayabilecek ve evrensel

etik ilkeleri içselleştirecek şekilde tasarlanmalıdır. Öğrencilerin; psikoloji bilimine ilişkin kavramsal bir çatı oluşturabilmeleri, kavram ve olaylar arasında ortak noktaları görüp birleştirebilmeleri, yaşam boyu öğrenmeye açık olmaları, temel program hedefleri arasında yer almalıdır. Eğitim boyunca öğrencilerin iş birliği içinde, aktif ve üretken yetişmesi için araştırma projelerine katılımlarını destekleyecek çeşitli fırsatlar yaratılmalıdır.

Programın tanımlanan hedefleri açık, gözlenebilir ve gerçekçi olmalıdır; müfredatın zorunlu bileşenlerinin program hedeflerine ulaşma konusundaki işlevselliği kanıt temelli gösterilebilmelidir. Öğrenci gelişimine ilişkin sistematik geri bildirim mekanizmaları oluşturulmalı; öğrencilerin, gerek lisans ve gerekse lisansüstü eğitim ve geleceğe yönelik hedef, yetenek ve ilgilerini belirleyebilme ve geliştirebilmelerine yönelik fırsatlar sağlanmalı ve gerekli bilimsel ortam yaratılmalıdır. Öğrencilerinin lisans programına uyumunu, kurumsal süreç ve işleyişler hakkında bilgi kazanımını, kişisel ve bilimsel gelişimini sağlamak amacıyla onlara; kendi ilkelerini belirleyebilme, bağımsız karar alabilme konusunda destekleyici nitelikte akademik danışmanlık hizmetleri de sunabilmelidir.

Bir yan hedef ise psikolojiye gerçekten ilgi duyan ancak bilgisi sınırlı olan diğer alanlardaki öğrencilere psikoloji disiplini ana hatları ile tanıtmak olmalıdır. Başka disiplinlerde lisans eğitimi görüp, psikolojide yan dal eğitimi alan öğrencilere de, psikoloji ile ilgili temel düzeyde bilgi birikimi kazandırılmalıdır. Türkiye'deki psikoloji bölümleri öğrencilerine, bu genel ilkeler çerçevesinde aşağıda listelenen, Psikoloji Programlarını Değerlendirme Ölçütlerini kapsayacak nitelikte bir lisans eğitimi verebilmelidir. **Bu amaç doğrultusunda akreditasyon başvurusunda bulunacak psikoloji lisans programlarının, en az bir dönem mezun vermiş olması gerekmektedir.**

PSİKOLOJİ LİSANS PROGRAMLARI DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ

Ölçüt 1. Öğrenciler

- 1.1 Programa kabul edilen öğrencilerin, programın kazandırmayı hedeflediği çıktıları (bkz. Ölçüt 3) öngörülen sürede edinebilecek altyapıya sahip olduklarının bir göstergesi olarak, Lisans Yerleştirme Sınavı (LYS) son üç yıla ait taban puanlarının izleniyor ve bunların yıllara göre gelişimi/değişimi değerlendiriliyor olmalıdır.
- 1.2 Yatay ve dikey geçişle öğrenci kabulü, varsa çift ana dal veya yan dal ve öğrenci değişimi uygulamaları ile başka kurumlarda ve/veya programlarda alınmış dersler ve kazanılmış kredilerin değerlendirilmesinde uygulanan politikalar ayrıntılı olarak tanımlanmış/dokümanite edilmiş ve uygulanıyor olmalıdır.

- 1.3 Kurum ve/veya program tarafından başka kurumlarla yapılacak anlaşmalar ve kurulacak ortaklıklar ile öğrenci hareketliliğini teşvik edecek ve sağlayacak (Erasmus, Erasmus Staj, Mevlana, Farabi Programları vb.) olanaklar olmalıdır.
- 1.4 Öğrencileri ders ve kariyer planlaması konularında yönlendirecek danışmanlık hizmeti veriliyor olmalıdır.
- 1.5 Öğrencilerin program kapsamındaki tüm dersler ve diğer etkinliklerdeki başarıları şeffaf, adil ve tutarlı yöntemlerle ölçülmeli ve değerlendirilmelidir.
- 1.6 Öğrencilerin mezuniyetlerine karar verebilmek için, programın gerektirdiği tüm koşulların yerine getirildiğini takip ve kontrol edecek güvenilir yöntemler geliştirilmiş ve uygulanıyor olmalıdır.
- 1.7 Öğrencinin akademik faaliyetlere aktif katılımını teşvik edici yöntemlerin (ör. öğrenci asistanlığı) bulunması zorunlu olmayan bir kalite göstergesi olarak değerlendirilmelidir.
- 1.8 Öğrencilerin akademik ve bireysel gelişimlerine katkı sunacak mekanizmaların (ör. kılavuzluk) bulunması zorunlu olmayan bir kalite göstergesi olarak değerlendirilmelidir.
- 1.9 Öğrencilerin Bölüm aidiyetini arttırmaya yönelik sosyal, kültürel etkinliklerin düzenleniyor olması zorunlu olmayan bir kalite göstergesi olarak değerlendirilmelidir.
- 1.10 Öğrencilerin sosyal sorumluluk projelerine katılımının teşvik ediliyor olması zorunlu olmayan bir kalite göstergesi olarak değerlendirilmelidir.

Ölçüt 2. Program Eğitim Amaçları

- 2.1 Değerlendirilecek her psikoloji programı için program eğitim amaçları tanımlanmış olmalıdır.
- 2.2 Amaçlar, TPD-PPAB program eğitim amaçları tanımına uymalıdır.
- 2.3 Amaçlar, programın çeşitli iç ve dış paydaşlarını sürece dâhil ederek belirlenmelidir.
- 2.4 Amaçlar kolayca erişilebilecek şekilde yayımlanmış olmalıdır.
- 2.5 Program, iç ve dış paydaşlarının gereksinimleri doğrultusunda uygun aralıklarla güncellenmelidir.
- 2.6 Eğitim amaçlarına ulaşıldığını belirlemek ve belgelemek için kullanılan bir ölçme ve değerlendirme sürecinin kurulmuş ve işletiliyor olması ilave bir kalite göstergesi olarak değerlendirilmelidir.

Ölçüt 3. Program Çıktıları

- 3.1 Akreditasyon başvurusu yapan programın çıktıları, program eğitim amaçlarına ulaşabilmek için gerekli bilgi, beceri, yetkinlik ve davranış bileşenlerinin tümünü kapsamlı ve Tablo 3.1'de sıralanan TPD-PPAB çıktılarını da içerecek biçimde tanımlanmalıdır. Programlar, program eğitim amaçlarıyla tutarlı olmak koşuluyla, kendilerine özgü ek program çıktıları tanımlayabilirler.

Tablo 3.1 TPD-PPAB Çıktıları

	Program öğrencileri;
1.	Psikoloji alanında, güncel bilgileri içeren ders kitapları, uygulama araç-gereçleri ve diğer kaynaklarla desteklenen ileri düzeydeki farklı <u>kuramsal</u> yaklaşımlara yönelik bilgiye sahiptir (TYYÇ 6. Düzey, Bilgi).
2.	Psikoloji uygulamalarına yönelik temel <u>uygulama</u> becerilerine sahiptir (TYYÇ 6. Düzey, Beceri).
3.	Psikolojinin farklı alt alanlarında kullanılan ölçme-değerlendirme araçlarına ilişkin temel bilgilere ve/ya beceriler ile psikolojik değerlendirme ilkelerine sahiptir (TYYÇ 6. Düzey, Beceri, Alana özgü bilgi).
4.	Psikolojinin temel yaklaşım ve bakış açısının diğer disiplinlere ve disiplinler arası bakış açılara olan katkılarının farkındadır (Alana Özgü Yetkinlik).
5.	Türkiye’de psikoloji alanındaki gelişmeler, araştırmalar, sorunlar ve uygulamalar ile ilgili bilgi birikimine sahiptir (Alana Özgü Bilgi).
6.	Psikoloji alanında elde ettiği bilgi birikimini ve uygun araştırma yöntemlerini (nitel/nicel) kullanarak bağımsız araştırma yapma becerisine sahiptir (Psikoloji alanı ile ilgili bilgilerini kullanarak araştırma sorusu üretir; bilimsel problem çözme, eleştirel düşünme yaklaşımını kullanır ve elde ettiği sonuçları yorumlar (TYYÇ, 6. Düzey, Bağımsız Çalışabilme ve Sorumluluk Alabilme Yetkinliği).
7.	Veri toplama, uygun istatistik yöntemlerini kullanarak analiz etme, yorumlama ve rapor etme becerilerine sahiptir (Alana özgü beceri).
8.	Araştırma sonuçlarını bilimsel yazım formatına uygun bir biçimde raporlama becerisine sahiptir (Alana özgü beceri).
9.	Bilgiye erişim ve bilgiyi yayma için gerekli olan bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanabilme yetkinliğine sahiptir (TYYÇ, 6. Düzey, İletişim ve Sosyal Yetkinlik).
10.	Psikolojinin etkinlik alanlarındaki ilgili mevzuata ve/veya mesleki ve etik değerlere ilişkin bilgilere sahiptir (TYYÇ, 6. Düzey, Yetkinlikler, Alana Özgü Yetkinlik).
11.	Temel düzeyde gözlem ve görüşme teknikleri bilgisine/becerisine sahiptir (Alana Özgü Beceri).
12.	Yaş, cinsiyet, ırk, etnik grup, ulusal kimlik, din, cinsel eğilim, engellilik ve sosyo-ekonomik statü gibi özellik ve farklılıkların bir önyargı nedeni olmaması gerektiği anlayışına sahiptir (TYYÇ, 6. Düzey, Alana Özgü Yetkinlik).
13.	Psikoloji alanı ile ilgili bilgilerini kullanarak araştırma sorusu üretir; bilimsel problem çözme yaklaşımını kullanır ve elde ettiği sonuçları yorumlar (TYYÇ, 6. Düzey, Bağımsız Çalışabilme ve Sorumluluk Alabilme Yetkinliği).
14.	Psikoloji alanının gelişimine katkı sağlayacak bilimsel çalışmalarda ve toplum yararına olan etkinliklerde sorumluluk alır (TYYÇ, 6. Düzey, İletişim ve Sosyal Yetkinlik).

15.	Psikoloji ile ilgili konularda kişi ve kurumları bilgilendirebilme; düşüncelerini ve sorunlara ilişkin çözüm önerilerini yazılı ve sözlü olarak aktarabilme yetkinliğine sahiptir (TYYÇ, 6. Düzey, İletişim ve Sosyal Yetkinlik).
16.	Psikoloji ile ilgili konularda yapılan çalışmalara yönelik görüşlerini ve/ya sorunlara ilişkin çözüm önerilerini veri temelli olarak uzman olan ve olmayan kişilerle paylaşabilme yetkinliğine sahiptir (TYYÇ, 6. Düzey, İletişim ve Sosyal Yetkinlik).
17.	Psikoloji alan yazınında baskın dil olan İngilizceyi B1 Düzeyi'nde kullanarak alanındaki bilgileri izleyebilme ve meslektaşları ile iletişim kurabilme yetkinliğine sahiptir (TYYÇ, 6. Düzey, İletişim ve Sosyal Yetkinlik).

- 3.2 Psikoloji programları, mezuniyet aşamasına gelmiş olan öğrencilerinin program çıktılarını sağladıklarını kanıtlamalıdır¹. Program çıktılarının TYYÇ ile uyumlu olduğunu gösteren ve bir ekseninde 17 adet *TPD-PPAB Öğrenme Çıktısının*, diğer ekseninde ise *Zorunlu ve Seçmeli Program Derslerinin* bulunduğu matris doldurulmuş olmalıdır.
- 3.3 Program çıktılarının sağlanma düzeyini dönemsel olarak belirlemek ve belgelemek için kullanılan bir ölçme ve değerlendirme sürecinin oluşturulmuş ve işletiliyor olması gerekmektedir. Bu amaçla, her akademik yılın sonunda 1. 2. 3. sınıf öğrencilerine Programı ve Bölümü değerlendirme anketleri ve de mezuniyet aşamasındaki öğrencilere “Çıkış Anketi ya da Mülakatları” uygulanmalıdır. Ayrıca, Program öğrencilerinin zorunlu/gönüllü staj raporları bulunmalıdır ve bu raporlar temel bazı program çıktılarına erişildiğinin bir göstergesi/belgesi olmalıdır.
- 3.4 Program mezunlarının (mezuniyet sonrası en az üç yıl çalışma tecrübesi olanların) anket, mülakat ya da odak grup çalışmaları ile program çıktıları açısından değerlendirilmesi opsiyonel olan/zorunlu olmayan bir kalite göstergesi olarak değerlendirilmelidir.
- 3.5 Program mezunlarının ulusal/uluslararası lisansüstü programlara kabul oranı zorunlu olmayan bir kalite göstergesi olarak değerlendirilmelidir.
- 3.6 Program mezunlarının işveren anketleri aracılığı ile program çıktılarına ne derece sahip olduklarının gösterilmesi zorunlu olmayan bir kalite göstergesi olarak değerlendirilmelidir.
- 3.7 Program mezunlarının ulusal/uluslararası sınavlardaki başarı oranı (örn. MEB, Sağlık Bakanlığı gibi bakanlıkların açmış olduğu seçme sınavlarında başarı oranı) zorunlu olmayan bir kalite göstergesi olarak değerlendirilmelidir.
- 3.8 Program mezunlarının iş bulma/istihdam oranı zorunlu olmayan bir kalite göstergesi olarak değerlendirilmelidir.

¹ Hazırlanan ve çıktılarla eşleştirilen belgeler ve kanıtlar, yerinde ziyaret esnasında Değerlendirme Takımı üyelerince incelenmek üzere, başvuru sahibi program tarafından önceden hazırlanarak DT'ye tahsis edilen bir “Kanıt Odasında” bulundurulmalıdır.

3.9 Diğer zorunlu olmayan kalite göstergeleri.

Ölçüt 4. Öz Değerlendirme ve Geribildirim (Sürekli İyileştirme) Faaliyetleri

- 4.1 Başta Ölçüt 2 ve Ölçüt 3 ile ilgili alanlar olmak üzere, Programın, sürekli iyileştirmeye yönelik çalışmaları (ör. Stratejik Plan, Öz Değerlendirme), belirlenmiş stratejileri mevcuttur.
- 4.2 Elde edilen geribildirimlerin, programın sürekli iyileştirilmesine yönelik olarak kullanıldığına ilişkin kanıtlar sunulmalıdır. Bu kanıtlar arasında aşağıda sıralananlar bulunabilir:
 - 4.2.1. Programa katkı sunan öğretim elemanlarının/program derslerinin öğrenciler tarafından değerlendirilebildiği bir geribildirim sisteminin bulunması gerekmektedir.
 - 4.2.2. Programın, mezun olan öğrencilere uygulanan *Çıkış Anketi* yoluyla değerlendiriliyor olması zorunlu olmayan bir kalite göstergesi olarak değerlendirilmelidir.
 - 4.2.3. Program mezunlarının veya diğer paydaşların (ör. Kamu veya özel sektör kurum/kuruluşları) programın etkililiğine ilişkin geribildirim vermelerine olanak sağlayan sistemlerin olması zorunlu olmayan bir kalite göstergesi olarak değerlendirilmelidir.
 - 4.2.4. Program kapsamında, zorunlu ve/ya gönüllü yapılan staj faaliyetlerine yönelik tek/çift yönlü bir değerlendirme/geribildirim sisteminin bulunması zorunlu olmayan bir kalite göstergesi olarak değerlendirilmelidir.
 - 4.2.5. Programın ya da program unsurlarının (ör. öğretim elemanları, laboratuvarlar, merkezler vb.) ulusal/uluslararası kalite göstergesi olabilecek belgeye/sertifikaya (ör. akreditasyon belgesi ya da ISO belgesi vb.) sahip olması zorunlu olmayan bir kalite göstergesi olarak değerlendirilmelidir.
 - 4.2.6. Program tanıtım ve bilgi aktarımında sosyal medya olanaklarının kullanılıyor olması zorunlu olmayan bir kalite göstergesi olarak değerlendirilmelidir.
 - 4.2.7. Diğer zorunlu olmayan kalite göstergeleri.

Ölçüt 5. Eğitim Planı (Müfredat)

- 5.1 Her programın program eğitim amaçlarını ve program çıktılarını destekleyen bir eğitim planı (müfredatı) olmalıdır. Bu müfredatta AKTS dağılımı aşağıdaki şekilde olmalıdır.
 - 5.1.1. En az 140 AKTS tutarında disipline özgü temel dersler (bu dersler, zorunlu psikoloji derslerini, ölçme değerlendirme/araştırma yöntemleri/istatistik derslerini ve seçmeli psikoloji derslerini kapsar).
 - 5.1.2. En az 15 AKTS tutarında ilgili disiplinlerden (ör., sosyoloji, felsefe, antropoloji, biyoloji, ekonomi, matematik vb.) zorunlu dersler.

- 5.1.3. En az 15 AKTS tutarında disiplin dışı seçmeli dersler² (ör., edebiyat, güzel sanatlar, müzik, tiyatro ve spor alanlarıyla ilgili olan ve/ya diğer disiplinlerden alınan seçmeli dersler).
- 5.2. Eğitim planının uygulanmasında kullanılacak eğitim yöntemleri, istenen bilgi, beceri ve davranışların öğrencilere kazandırılmasını garanti edebilmelidir.
- 5.3 Eğitim planının öngörüldüğü biçimde uygulanmasını güvence altına alacak ve sürekli gelişimini sağlayacak bir eğitim yönetim sistemi bulunmalıdır.
- 5.4 Müfredat asgari olarak aşağıdaki bileşenleri içermelidir:
- 5.4.1 En az 10 AKTS tutarında, psikolojiye genel bakış ve yaklaşımları (psikolojiye giriş, etik, psikoloji tarihi gibi) içeren en az iki zorunlu ders olmalıdır. Öğrenci transkriptlerinde bu dersler tespit edilebilmelidir.³
- 5.4.2 En az 15 AKTS tutarında, psikolojik düşünce sistematığının temelini oluşturan araştırma yöntemi, ölçme ve değerlendirme ve istatistik alanlarının iki tanesini temsil eden (bunlardan en az biri, bir veri analiz paket programını kullanma becerisini kazandıracak biçimde) en az üç zorunlu ders olmalıdır. Öğrenci transkriptlerinde bu dersler tespit edilebilmelidir.
- 5.4.3 En az 15 AKTS tutarında, davranışın fizyolojik temelleri, bilişsel süreçler ve zihin/beyin mekanizmalarını kapsayan ve deneysel psikoloji kapsamında değerlendirilebilecek (öğrenme psikolojisi, bilişsel psikoloji, fizyolojik psikoloji, bellek, motivasyon ve duygular, duyum ve algı, evrimsel psikoloji, nöropsikoloji, psikofarmakoloji gibi) en az üç zorunlu ders bulunmalıdır. Öğrenci transkriptlerinde bu dersler tespit edilebilmelidir.
- 5.4.4 En az 15 AKTS tutarında, insan gelişimi ve etkileşim süreçlerini kapsayan; sosyal, kişilik, çocuk, ergen gelişimi, yaşam boyu gelişim, insan ilişkileri, grup süreçleri, aile gibi farklı alanları temsil eden, en az üç zorunlu ders olmalıdır. Öğrenci transkriptlerinde bu dersler tespit edilebilmelidir.
- 5.4.5 En az 15 AKTS tutarında, psikolojinin uygulamalı alanlarından (endüstri ve örgüt, klinik, sağlık, adli, okul, trafik psikolojisi vb.) en az üç zorunlu/seçmeli dersin alınmış olduğu öğrenci transkriptleri ile belgelenmiş olmalıdır.

² Disiplin dışı (serbest) seçmeli derslerde 15 AKTS ortalama üç lisans dersine karşılık gelmektedir. Bu nedenle, disiplin dışı alınan üç ders bu koşulun sağlanması için yeterli kabul edilir.

³ Devamlılığı olan dersler (örneğin, Psikolojiye Giriş I ve II; Yaşam Boyu Gelişim I ve II gibi) ayrı dersler olarak değerlendirilmelidir. Bu maddelerden birinde bir ders eksik varsa diğer maddelerde asgariden fazla olan derslerden biri DT tarafından eksik ders yerine değerlendirilebilir.

- 5.4.6 En az 20 AKTS tutarında, psikolojinin yukarıdaki ifade edilen farklı alt alanlarından en az dört tane seçmeli dersin, ders kataloğunda bulunması ve açılması gerekmektedir. Öğrenci transkriptlerinde bu dersler tespit edilebilmelidir.
- 5.4.7 En az 5 AKTS tutarında, öğrencilere bağımsız çalışma yapma olanağı sunan zorunlu dersler dışında (örneğin; Lisans Bitirme Tezi ve/veya Araştırma Yöntemleri gibi) en az bir seçmeli ders bulunmalıdır. Bu ders bireysel ya da takım çalışması şeklinde olabilir.

Ölçüt 6. Öğretim Kadrosu⁴

6.1 Öğretim Elemanlarının Sayıları ve Nitelikleri

Programın, psikoloji biliminin doğası gereği, temel psikoloji alt alanlarını (klinik psikoloji, iş ve örgüt psikolojisi, deneysel psikoloji, sosyal psikoloji, gelişim psikolojisi ve psikometri/yöntem gibi) temsil eden uzmanlığa sahip öğretim elemanları sorumluluğunda veriliyor olması gerekmektedir.

Bu gerekçeyle, programın yürütülmesinden sorumlu öğretim elemanlarının niceliksel ve niteliksel olarak objektif şekilde değerlendirilebilmesi için gereken ölçütler aşağıda belirtilmektedir:

Programda;

- 6.1.1 Psikoloji biliminin temel alt alanlarından (klinik psikoloji, iş ve örgüt psikolojisi, deneysel psikoloji, sosyal psikoloji, gelişim psikolojisi ve psikometri/yöntem gibi) en az üçünü temsil eden ve doktora/doçentliği bu alanlardan olan, asgari toplam dört öğretim üyesi/öğretim görevlisi (doktora derecesi olan) bulunmalıdır. Bu elemanların doktora derecesini aldıktan sonra, en az ardışık üç yıldır bölümde çalışıyor olması gerekmektedir.

Bölümde/Kurumda eş zamanlı olarak iki ayrı psikoloji lisans programı (ör. İngilizce ve Türkçe Lisans Programları ya da Birinci ve İkinci Öğretim Programları gibi) bulunması durumunda, psikolojinin temel alt alanlarından (klinik psikoloji, iş ve örgüt psikolojisi, deneysel psikoloji, sosyal psikoloji, gelişim psikolojisi ve psikometri/yöntem gibi) en az üçünü temsil eden ve doktora/doçentliği bu alanlardan olan, asgari sekiz öğretim üyesi/doktoralı öğretim görevlisi bulunmalıdır. Bu öğretim elemanlarında en az altı tanesinin doktora derecesini aldıktan sonra, ardışık üç yıldır bölümde/kurumda çalışıyor olması gerekmektedir.

⁴ Öğretim kadrosuna yönelik bilgiler sunulurken, kadro unvanı değil, akademik unvan esas alınmalıdır.

- 6.1.2 Programdaki tüm öğretim üyelerinin/öğretim görevlilerinin 2/3'ünün 6.1.1 maddesinde belirtilen psikoloji biliminin temel alanlarından birinde doktora derecesine sahip olması gerekmektedir.
- 6.1.3 Bölümde aralıksız olarak en az üç akademik yıl boyunca çalışan ve halen çalışmakta olan öğretim üyesi/öğretim görevlisi (doktora derecesi olan) sayısı (tam zamanlı ve yarı zamanlı öğretim üyesi/görevlisi) en fazla 50 öğrenciye bir akademik personel düşecek şekilde olmalıdır.
- 6.1.4 Yarı zamanlı (ek görevli) öğretim üyesi/görevlisi sayısı, bölümde aralıksız olarak en az üç akademik yıl boyunca çalışan ve halen çalışmakta olan kadrolu öğretim üyesi/öğretim görevlisi sayısının 2/3'ünden fazla olmamalıdır.⁵
- 6.1.5 Yarı zamanlı (ek görevli) öğretim üyelerinin/öğretim görevlilerinin uzmanlık alanları, verdikleri derslerin kapsamı ile ilgili olmalı ya da psikoloji alanındaki yeterlilikleri yayınlarıyla belirlenebilir olmalıdır.
- 6.1.6 En az iki yardımcı kadrolu öğretim elemanı (araştırma görevlisi ve/ya okutman) olmalıdır. Bu öğretim elemanları ilgili bölümde en az bir akademik yıldır çalışıyor olmalıdır.
- 6.1.7 Son üç akademik yılda YÖK Akademik Teşvik Ödülü alan program öğretim üyesi/öğretim görevlisi (doktora derecesi olan) sayısının ortalaması, toplam Program öğretim üyesi/öğretim görevlisi sayısının ½'si veya daha fazla olmalıdır (bu ölçüt, YÖK Akademik Teşvik Ödülünden faydalanabilen kamu üniversiteleri için, zorunlu olmayan bir kalite göstergesidir).
- 6.1.8 Program öğretim elemanlarının aldıkları ulusal ve uluslararası ödüller/teşvikler (ör. Uluslararası ödüller, TÜBİTAK ödülleri, Üniversite özel ödülleri vb.) zorunlu olmayan bir kalite göstergesi olarak değerlendirilmelidir.
- 6.1.9 Program öğretim elemanlarının dâhil olduğu disiplinler arası çalışmalar/ortaklıklar zorunlu olmayan bir kalite göstergesi olarak değerlendirilmelidir.
- 6.1.10 Program öğretim elemanlarının dâhil olduğu uluslararası jüri üyelikleri ve bilimsel amaçlı hakemlikler zorunlu olmayan bir kalite göstergesi olarak değerlendirilmelidir.
- 6.1.11 Program öğretim elemanlarının kuruma bağlılık ve katkıları: Öğretim elemanlarının idari görevleri, üniversite içi veya dışında komisyonlara ve meslek örgütlerine katkıda bulunulması. Örneğin; üniversite kurullarındaki görevler, TÜBİTAK danışmanlığı, editörlükler, dergi danışma ve yayın kurulu üyelikleri, ulusal/uluslararası toplantı/kongre

⁵ Yarı zamanlı (ek görevli)/tam zamanlı öğretim elemanı oran hesaplaması yapılırken yarıyıl temelinde hesaplama yapılması ve son altı yarıyılın ortalamasının rapor edilmesi gerekmektedir.

düzenleme kurulu üyelikleri, ulusal ve uluslararası meslek örgütlerindeki faaliyetleri (örn. TPD; IUPsyS; EFPA, APA) zorunlu olmayan bir kalite göstergesidir.

6.2 Öğretim Elemanlarının Araştırma ve Eğitim-Öğretim Faaliyetleri

6.2.1 Araştırma Faaliyetleri

6.2.1.1 Öğretim üyelerinin/öğretim görevlilerinin (doktora derecesi olan) son dört yılda toplam, kurum içi (ör. BAP gibi), ulusal (ör. TÜBİTAK; Kalkınma Bakanlığı vb.) ve/ya uluslararası nitelikte (ör. AB Projeleri gibi), toplam en az dört destekli araştırma projesinde (Kapsamlı Proje, Alt Yapı Projesi gibi) yürütücü, araştırmacı/yardımcı araştırmacı veya danışman olarak yer almış ya da almakta olmaları gerekir.

6.2.1.2 Son dört yılda, öğretim üyeleri/öğretim görevlilerinin (doktora derecesi olan) yapmış oldukları uluslararası yayın (SSCI, SCI, AHCI yayın dizinlerindeki dergilerde ve/veya uluslararası endekslerde yer alan Türkiye kökenli dergilerde basılmış makaleler) veya kitap/kitapta bölüm (uluslararası yayın evlerince basılmış) sayısının ortalaması (Bölüm ortalaması) en az bir olmalıdır.

6.2.1.3 Son dört yılda, öğretim üyeleri ve öğretim görevlileri (doktora derecesi olan) için ortalama (Bölüm ortalaması) ulusal yayın veya kitap/kitapta bölüm sayısı (ulusal hakemli dergilerde basılmış makaleler ve de ulusal yayın evlerince basılmış kitaplar, kitap bölümleri), en az bir olmalıdır.

6.2.1.4 Son dört yılda, öğretim üyeleri ve öğretim görevlileri (doktora derecesi olan) için ortalama (Bölüm ortalaması) sözel bildiri/poster bildiri sayısı (ulusal ve uluslararası kongre, sempozyum, bilimsel toplantı ve/veya çalışma gruplarında sunulan), en az bir olmalıdır. Bölüm elemanlarının yapmış olduğu ortak yayınlar ayrı ayrı değerlendirilir.

6.2.1.5 Son bir yılda, öğretim üyeleri için ortalama (Bölüm ortalaması) bilimsel dergi hakemliği, proje hakemliği, proje danışmanlığı ve tez/doçentlik jüri üyeliği sayısı en az 5 olması ilave bir kalite göstergesi olarak değerlendirilmelidir.

6.2.1.6 Program öğretim elemanlarının ulusal veya uluslararası patent almış olmaları temel bir ölçüt olmamakla beraber, olması durumunda ilave bir kalite göstergesi olarak değerlendirilmelidir.

6.2.2 Eğitim-Öğretim Faaliyetleri

6.2.2.1 YÖK'ün belirlediği ders-kredi saati hesaplama kural ve yöntemleri dikkate alınarak, son üç akademik yılda öğretim üyesi/görevlisi (doktora derecesi olan) başına düşen ortalama ders yükü (akademik danışmanlık ve tez danışmanlığı dışında) haftada 16 saati geçmemelidir. Bu sayı hesaplanırken öğretim üyelerinin/öğretim görevlisi doktorların başvuru program dışındaki lisans ve lisansüstü ders yükleri de dikkate alınır.

- 6.2.2.2 Her dönem başı öğrenci ile birebir etkileşimi sağlayan akademik danışmanlık mekanizmasının olması ve en fazla 50 öğrenciye bir akademik danışman düşecek şekilde düzenlenmiş olması gerekir.
- 6.2.2.3 Öğretim elemanlarının ofis saatleri öğrencinin kolayca erişebileceği şekilde düzenlenmiş ve duyurulmuş olmalıdır.
- 6.2.2.4 Program derslerinin en az ½'sinde öğrencinin akademik performansının geniş yelpazede, farklı yöntem ve kaynaklar kullanılarak (yazılı sınav, ödev, proje/araştırma, grup sunumu, bireysel sunum, poster sunumu vb.) değerlendirilmesi gerekir (en az son iki akademik dönemde açılan dersler esas alınmalıdır).
- 6.2.2.5 Program kapsamında yapılandırılmış, zorunlu, seçmeli veya gönüllü staj uygulamasının bulunması.
- 6.2.2.6 Ders materyallerinin (kitap, makale ve diğer kaynakların) önceden belirlenmiş ve öğrenci tarafından kolay ulaşılabilir olması gerekir.
- 6.2.2.7 Program derslerinin (akademik danışmanlık ve tez danışmanlığı dışında), amaç, kapsam, beklentiler, çıktılar, değerlendirme sistemi vb. özellikleri içeren kapsamlı ders izlenceleri bulunmalıdır.
- 6.2.2.8 Derslerin, anlatımı zenginleştirici/destekleyici aktiviteler (sınıf içi sunumlar, grup çalışmaları, vaka çalışmaları, münazaralar vb.) ve görsel/işitsel materyallerle (PowerPoint sunumları, video, film gösterimi vb.) destekleniyor olması beklenir.
- 6.2.2.9 Ders içerik ve yöntemlerinin, engelli öğrencileri destekleyici biçimde tasarlanmış olması gerekir (ör. sesli kitap olanakları, görme engelli öğrencilere sınav sorularının okunması vb. gibi).
- 6.2.2.10 Program temel/zorunlu derslerinin genelinde öğrenci akademik başarı dağılımının uçlarda yığılmamış olması zorunlu olmayan bir kalite göstergesidir.

Ölçüt 7. Öğretim Elemanına Sunulan Destek

Üniversite tarafından öğretim elemanlarının mesleki gelişmelerine yardımcı olanaklar (örneğin, ulusal ve uluslararası konferanslara, seminerlere ve benzeri bilimsel etkinliklerine katılım desteği sağlanması, araştırma ve diğer akademik etkinliklere yönelik ödül ve teşvik sistemlerinin bulunması gibi) sunulmalıdır. Bu olanaklardan en az biri, öğretim elemanına her yıl sunuluyor olmalıdır.

Ölçüt 8. Altyapı Olanakları

8.1 Sınıflar öğrenmeyi destekleyen fiziksel yapıya ve bilgi teknolojileri alt yapısına sahip olmalıdır.

- 8.2 Psikolojinin temel alt alanlarında araştırma ve uygulama yapmaya elverişli yazılım (ör. E-Prime, MatLab vb.) donanım (ör. simülatör), cihaz (ör. göz izleme cihazı), ekipman (ör. test ve ölçekler) ve teknolojilere (ör. kulaklık, kamera sistemleri vb.) sahip en az bir laboratuvarın olması gerekir.
- 8.3 Bölümde öğrencilerin kullanabileceği, psikolojinin farklı alt alanlarında uygulama yapmaya uygun en az bir deney/gözlem odası olmalıdır.
- 8.4 Veri analizinde kullanılacak temel yazılımların (ör. SPSS, AMOS, LISREL vb.) öğretim elemanı ve öğrencilerin erişimine açık ve kolay ulaşılabilir olması gerekir.
- 8.5 Programın, aktif tanıtımı ve bilgi aktarımı için kullandığı ayrıntılı, kullanıcı dostu ve güncel bir resmi web sayfasının olması gerekir.
- 8.6 Öğrencilere sunulan kütüphane olanakları eğitim amaçlarına ve program çıktıklarına ulaşmak için yeterli düzeyde olmalı, kütüphanede psikoloji ile ilgili kaynaklara ve/veya elektronik veri tabanlarına erişim sağlanmış olmalıdır.
- 8.7 Öğretim ortamında ve öğrenci laboratuvarlarında gerekli güvenlik önlemleri alınmış olmalıdır.
- 8.8 Engelliler için altyapı (ör. rampa, hissedilebilir yüzey, asansör, brail alfabeti vb.) düzenlemeleri yapılmış olmalıdır.
- 8.9 Öğrencilerin ders dışı etkinlikler yapmalarına olanak veren, sosyal ve kültürel gereksinimlerini karşılayan, mesleki faaliyetlere ortam yaratarak, mesleki gelişimlerini destekleyen ve öğrenci-öğretim elemanı ilişkilerini canlandıran uygun altyapı (ör. seminer salonu, toplantı odası, kongre merkezi, sergi/konser salonu, öğrenci topluluk odası vb.) mevcut olmalıdır.
- 8.10 Öğretim üyeleri, diğer öğretim elemanları, idari personel ve destek personeline sağlanan ofis olanakları olmalıdır.

Ölçüt 9. Kurum Desteği ve Bütçe Olanakları

- 9.1 Üniversitenin Bölüme yönelik farkındalık düzeyi, idari desteği (ör. kadro ve alt yapı taleplerinin karşılanması) ve liderliği, programın kalitesini ve bunun sürdürülebilmesini sağlayacak düzeyde olmalıdır.
- 9.2 Yazılım, donanım, kırtasiye ve sarf malzemesi ihtiyaçlarının giderilmesine ilişkin sorun yaşanmıyor olması gerekir.
- 9.3 Kaynaklar, nitelikli bir öğretim kadrosunu çekecek, tutacak ve mesleki gelişimini sürdürmesini sağlayacak yeterlilikte olmalıdır.

- 9.4 Program için gereken altyapıyı temin etmeye, bakımını yapmaya ve işletmeye yetecek parasal kaynak sağlanmalıdır.
- 9.5 Lisans eğitimini sürdürmek için bölümde ya da bölümün bağlı olduğu en alt idari birimde en az bir idari personelin (sekreter, teknik eleman gibi) bulunması gerekir.
- 9.6 Program gereksinimlerini karşılayacak destek personeli ve kurumsal hizmetler sağlanmalıdır. Teknik ve idari kadrolar, program çıktılarını sağlamaya destek verecek sayı ve nitelikte olmalıdır.
- 9.7 Öğrenci Topluluğunun kurum tarafından destekleniyor olması gerekir.

Ölçüt 10. Organizasyon ve Karar Alma Süreçleri

- 10.1 Yükseköğretim kurumunun organizasyonu ile rektörlük, fakülte, bölüm ve varsa diğer alt birimlerin kendi içlerindeki ve aralarındaki tüm karar alma süreçleri, program çıktılarının gerçekleştirilmesini ve eğitim amaçlarına ulaşılmasını destekleyecek şekilde düzenlenmelidir.
- 10.2 Temel yönetim/işleyiş süreçlerine (ör. Akademik danışmanlık, staj, Bölüme bağlı birimler vb.) ilişkin yönerge ve/veya yönetmeliklerin bulunması zorunlu olmayan bir kalite göstergesi olarak değerlendirilir.

KAYNAKÇA

- American Psychological Association (2013). *Guidelines for the Undergraduate Psychology Major, Version 2.0*. Erişim tarihi: 01.09.2017, <http://www.apa.org/ed/precollege/about/psymajor-guidelines.pdf>.
- American Psychological Association (2002). *Undergraduate psychology major learning goals and outcomes: A report*. Erişim tarihi: 15.12.2005, <http://www.apa.org/ed/pcue/reports.html>.
- European Federation of Psychologists' Associations (2013). *EuroPsy, the European Certificate in Psychology*. Erişim tarihi 01.01.2016, www.efpa.eu/download/aa50b2aa4be51a2778d746f8aa583f1a
- Mühendislik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (MÜDEK). Erişim tarihi: 05.01.2018, <http://www.mudek.org.tr/tr/hak/kisaca.shtm>.
- Sümer, N. (2016). Rapid growth of psychology programs in Turkey: Undergraduate curriculum and structural challenges. *Teaching of Psychology*, 43(1), 63-69.
- The European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA). Erişim tarihi: 11.05.2018, <http://www.enqa.eu/index.php/about-enqa/>.
- Yükseköğretim Kurulu (1999). *Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ)*. Erişim tarihi: 11.12.2017, <http://tyyc.yok.gov.tr/>.
- Yükseköğretim Kurulu (1999). *Türkiye'de öğretmen eğitiminde standartlar ve akreditasyon*. YÖK, Ankara.